

JUMALAKSYNYMTÄJÄN

KUOLONUNNEN NUKKUMINEN

Photo Cata Portin

TIMO RUOTTINEN

The All-Night Vigil

USPENIE

The Dormition of the Theotokos

Jumalansynnyttäjän kuolonuneen nukkuminen

Kokoöinen vigilia

CHAMBER CHOIR /KAMARIKUORO

KAMPIN LAULU

Saara Aittakumpu conductor • kuoronjohtaja

Parimia [5]

reader • lukija: **Jukka Auramies** baritone/baritoni

Lord • Herra: **Jaakko Mäntyjärvi** bass/basso

Jacob • Jaakob: **Ville Nikunen** tenor/tenori

Reader • lukija: **Mikko Kuivalainen** bass / basso [9, 10, 15]

Great Doxology • Suuri ylistysveisu [21, 22]

Katri Hilander-Rautiainen soprano/sopraano

Christiaan Boele tenor/tenori

I VESPERS

- [1] Psalm 104, Bless the Lord, O my soul
- [2] Third Sticheron at Lord I Call: The Dominions and the Thrones
- [3] Sticheron Dogmatikon: By the Royal Command of God
- [4] O Gladsome Light
- [5] First Reading: from Genesis 28:10–17
- [6] Fourth Sticheron at the Lily: Come, All the Ends of the Earth
- [7] First Sticheron at the Aposticha: Come, O People
- [8] Apolytikion: In Giving Birth, O Theotokos

II MATINS

- [9] God is the Lord (third variation)
- [10] God is the Lord (fourth variation)
- [11] Apolytikion: In Giving Birth, O Theotokos
- [12] Polyeleos: Praise the Name of the Lord
- [13] Megalynarion: We Magnify Thee
- [14] Antiphon at the Anabathmoi: From My Youth
- [15] Prokeimenon: Psalm 45:18
- [16] Sticheron after the Gospel: When the Translation of Your Immaculate Body
- [17] Kontakion: Neither the Tomb Nor Death Had Power over the Theotokos
- [18] Oikos: Set a Rampart about my Mind
- [19] Exapostilarion: O Apostles, Assembled Here from the Ends of the Earth
- [20] Doxastikon at the Praises: At Your Deathless Dormition

GREAT DOXOLOGY

- [21] I Angelic Hymn
- [22] II Selected Verses from the Psalter
- [23] III Trishagion

I EHTOOPALVELUS

- [1] Alkupsalmi: Kiitä sieluni Herraa
- [2] Kolmas avuksihuutostikiira: Sinun kunniallista kuolonuneen nukkumistasi
- [3] Dogmistikiira: Jumalan Hengen valtaamat apostolit
- [4] Ehtooveisu
- [5] Ensimmäinen parimia (1. Moos 28:10–17)
- [6] Neljäs litaniastikiira: Koko maan piiri
- [7] Ensimmäinen virrelmästikiira: Tulkaa, kaikki kansat
- [8] Juhlan tropari: Oi Jumalansynnyttäjä

II AAMUPALVELUS

- [9] Kolmas troparivariaatio: Jumala on Herra
- [10] Neljäs troparivariaatio: Jumala on Herra
- [11] Juhlan tropari: Oi Jumalansynnyttäjä
- [12] Polyeleopsalmi: Kiittäkää Herran nimeä
- [13] Pieni ylistysveisu: Ylistämme Sinua
- [14] Neljäs antifoni: Monet himot
- [15] Juhlan prokimeni (Psalmi 45:18)
- [16] Stikiira evankeliumin jälkeen: Kun puhtaimman majasi muutto lähestyi
- [17] Juhlan kontakki: Esirukouksissaan väsymätöntä Jumalansynnyttäjää
- [18] Juhlan iikossi: Oi Vapahtaja, vahvista ymmärryksen
- [19] Aamuruskolaulu (Eksapostilario): Te apostolit tultuanne eri tahoilta yhteen
- [20] Kiitosstikiroiden doksastikon: Sinun kuolemattoman poislähtösi hetkellä

SUURI YLISTYSVEISU

- [21] I Enkelten hymni
- [22] II Valikoidut jakeet Psalmien kirjasta
- [23] III Trishagion: Pyhä Jumala

The Dormition of the Theotokos, The All-Night Vigil

The Virgin Mary, who was born of mortal parents, was, by divine providence, granted a natural death as consolation to all, that they, too, would not fear to enter heaven by the same deathly gates ...The Dormition of the Mother of God was, according to that same tradition, preceded by miracles glorified in hymns by the Holy Church. For the day on which the Queen of Heaven died, the apostles were brought in the clouds from their diverse countries to Jerusalem... Having prepared for her moment of death, the most holy Mother of God rested on her decorated bed awaiting her admission to heaven. A strange light suddenly lit up the house, and all witnessed the descent of Jesus Christ and a host of angels to the bed of the Mother of God as they took into their hands her sacred soul.

It was with these words that Archbishop Herman (1878–1961) described the Dormition of the Mother of God in a booklet on church feasts edited by him in 1945. The poetic Finnish use of the Church Slavonic word *Uspenie* for the All-Night Vigil is explained by him as follows: “The brief sojourn of the Mother of God in the grave and the transition of her body and soul to heaven has caused the feast day to be called the Dormition. The Dormition is celebrated in Orthodox churches on August 15. Occupying a special place in the celebration are the shrines dedicated to the Dormition, in Finland the Uspensky Cathedral in Helsinki and some half a dozen tsasouna village chapels in different parts of the country.

Timo Ruottinen (b. 1947) first made a name for himself with his *Missa Popularis* of 1969. He has later been obliged to seek a balance between composing and business administration, especially as Managing Director and producer of the Alba record label. He also has experience as a choral singer and conductor.

Vigilia Uспенien juhlan

Pyhä Neitsyt, joka oli kuolevaisten vanhempien lapsi, sai Jumalan kaitselmuksesta luonnonmukaisen kuoleman lohdutukseksi kaikille ihmisille, jotteivät hekään pelkäisi kulkea taivaaseen samojen kuoleman porttien kautta... Jumalansynnyttäjän kuolemaa perimätiedon mukaan edelsivät ihmiset, joita pyhä Kirkko veisui ylistää. Taivaan kuningattaren kuolinpäiväksi tuotiin apostolit eri maista pilvissä Jerusalemiin... Valmistauduttuaan kuolinhetkeensä pyhin Jumalansynnyttävä lepäsi koristelulla vuoteellaan odottaen taivaaseen menemistään. Yhtäkkiä tavaton valo valaisi talon ja kaikki näkivät kuinka Jeesus Kristus mukanaan joukko enkeleitä ja pyhiä ihmisiä laskeutui Jumalansynnyttäjän vuoteen luo ja otti hänen pyhän sielunsa käsiinsä.

Näin kuvasi arkkipiispa Herman (1878–1961) Herran Äidin kuolinpäivää toimittamassaan kirjasessa Kirkkojuhla (1945). Kirkkoslaavin uspenie-sanan runollista suomennosta hän selittää: "Jumalanäidin ruumiin lyhytaikainen haudassa olominen ja hänen siirtämisensä ruumiseen ja sieluineen taivaaseen on aiheuttanut juhlan nimityksen kuolonuneen nukkumiseksi." Uspenieta juhliitaan ortodoksissa kirkkoissa 15.8. Erityinen merkitys juhalla on Jumalansynnyttäjän kuolonuneen nukkumiselle omistetuille pyhätöille, Suomessa Uspenskin katedraalille Helsingissä ja puolen kymmenelle tsasounalle eri puolilla maata.

Timo Ruottinen (s. 1947) herätti huomiota säveltäjänä ensimmäiseksi vuonna 1969 pop-messullaan Missa Popularis. Myöhemmin hänen sävellystyönsä on rytmittynyt taloushallinnon tehtävien kanssa, joista on erikseen mainittava hänen toimintansa levy-yhtiö Alban toimitusjohtajana ja tuottajana. Hän on toiminut myös kuorolaulajana ja kuoronjohtajana.

Ruottinen composed his music for the Uspenie over a long period extending from 1984 to 2018, and some of the earlier movements have previously been performed and recorded. He completed the full vigil for the 150th anniversary of Helsinki's Uspenski Cathedral in 2018, when much of it was sung by the Cathedral choir conducted by Varvara Merras-Häyrynen.

The All-Night Vigil of the Greek Orthodox Church is celebrated on Saturdays and the evening before special holy days, and it consists of Vespers, Matins and First Hour. The Dormition of the Theotokos has been celebrated since at least the sixth century, and together the fixed parts are coloured by the hymns mentioned by Archbishop Herman and the parts describing the role and essence of the Mother of God. Ruottinen's music is designed to illuminate the text, which he has, with permission, edited in some places. This disc presents selected hymns from the Dormition vigil lasting about two hours in all.

The All-Night Vigil is one of the cornerstones of music of the Orthodox Church, and sections of it have been given artistic expression by composers from Tchaikovsky and Rachmaninoff onwards. Settings of the full vigil are, however, rare. That by Ruottinen may be described as a through-composed entity designed for use in Finnish worship, its technical demands compatible with its singers' skills. Matured over a period of four decades, it comprises movements in very different styles yet still within keeping of the various Orthodox music traditions.

Most vigils have the following movements: an opening Psalm 104, Bless the Lord, O my soul, the hymn O Gladsome Light, God is Lord, Poyeleos, From My Youth, and the Great Doxology. For the Psalm and the following Sticheron at Lord I call and Sticheron Dogmatikon Ruottinen has used simple diatonic chant, a sort of notated recitation relying on age-old models. These, among the first

Ruottisen Uspenie-vigilia on syntynyt pitkän ajan kuluessa vuosina 1984–2018 ja sen varhaisempia osia on esitetty ja levytetty aiemmin. Koko teos valmistui Uspenskin katedraalin 150-vuotisjuhliin vuonna 2018, jossa siitä lauloi suuren osan Uspenskin katedraalikuoro dir.cant. Varvara Merras-Häyrysen johdolla.

Ortodoksinen vigilia toimitetaan lauantaina ja juhlapäivien aattona koostuen ehto- ja aamupalveluksesta sekä ensimmäisen hetken palveluksesta. Erityistä Uspenie-vigiliaa on toimitettu ainakin 500-luvulta alkaen ja siinä vigilian kiinteistä osista syntyvää kokonaisuutta värittävät arkkipiispa Hermanin mainitsemat juhlan veisut, Jumalansynnyttäjän olemuksesta ja roolista kertovat osat. Ruottisen musiikki on tarkoitettu kirkastamaan tekstiä, jota hän on joissakin tapauksissa luvan kanssa muokannut. Tälle levyille on koottu valikoima veisuja noin kaksituntisesta Uspenie-vigiliasta.

Vigilia on ortodoksisen musiikin kulmakiviä, josta ovat taiteellisesti hahmotettuja kokonaisuuksia luoneet säveltäjät Tshaikovskista ja Rahmaninovista alkaen. Kokonaan sävelletty Uspenie-vigilia on silti harvinaisuus. Ruottisen vigiliaa voi luonnehtia läpisävelletyksi kokonaisuudeksi, joka on suunniteltu vaatimuksiltaan suomalaiseen palveluskäyttöön sopivaksi. Neljäkymmenen vuoden aikana kypsytynyt teos sisältää tyyliltään varsin erilaisia kappaleita, jotka ovat kuitenkin sijoitettavissa ortodoksisen musiikin eri traditioihin.

Useimpiin vigilioihin kuuluvia osia ovat Alkupsalmi, Ehtooveisu, Jumala on herra, Polyeleopsalmi, Monet himot ja Suuri ylistysveisu. Alkupsalmin ja sitä seuraavat Avuksihuuto- ja Dogmistikiirat Ruottinen on toteuttanut yksinkertaisena diatonisena kirkkolauluna, eräänlaisena nuotinnettuna resitointina, jossa on nojattu ikivanhoihin mallisävelmiin. Nämä aikaisemmin syntyneet kappaleet kumpuavat vaaleasointisesta kamarikuorotyylstä, kun taas myöhemmin

Tampereen ortodoksisen kirkon kuoro konserttoi 1984 Ateenassa Risto Matsin johdolla kantaesittäen levyllä olevan Alkupsalmin [1]. Risto Matsi takarivissä 2. ja Timo Ruottinen 5. oikealta, Vivi Ruottinen eturivissä 1. oikealla.

One of the items on the programme for a concert given by the Tampere Orthodox Choir conducted by Risto Matsi in Athens in 1984 was the premiere of Psalm 104 [1] on this disc. Risto Matsi 2nd and Timo Ruottinen 5th from the right in the back row, Vivi Ruottinen 1st on the right in front.

to be composed, are in a light chamber-choir style, whereas the later numbers emphasise immersion in the Orthodox milieu.

The Apolytikion of the Feast In Giving Birth, O Theotokos (O Mother of God) is another of the pieces composed in the 1980s in mournful, poetic mood. Indeed, it is one of Ruottinen's favourite Orthodox hymns. Matins begins with God is the Lord as an antiphon between the Deacon and the choir and is followed by a variation on the Apolytikion of the Feast. The Polyeleos Psalm Praise the Name of the Lord is a refashioning of a sketch dating from the early 1980s. The opening of the Megalynarion We Magnify Thee is assigned to the male voices and makes use of the Byzantine ison, a low drone.

syntyneissä numeroissa korostuu uppoutuminen ortodoksiseen sointimaailmaan.

Juhlan tropari "Oi Jumalansynnyttäjä" kuuluu myös 1980-luvun alkupuolella syntyneisiin kappaleisiin, jossa Uspenie-aihe soi runollisen surumielisenä. Kappale onkin Ruottisen suosituimpia ortodoksisia veisuja. Aamupalveluksen alusta kuullaan Jumala on Herra diakonin ja kuoron vuoropuheluna, jota seuraa muunnelma Juhlan troparista. Polyeleopsalmin ("Kiittäkää Herran nimeä") Ruottinen on muotoillut uudelleen 1980-luvun alussa syntyneestä luonnoksesta. Pienen ylistysveisun alku soi mieskuorolla hyödyntäen bysanttilaista isonia, matalaa pohjaääntä.

"Monet himot hamasta minun nuoruudestani ahdistavat" ja aiheuttavat musiikissa modernistista lepatusta, vikuroivia sävellinjoja ja särähtäviä sointuja. Uspenie-teemaa kuvittavat Juhlan prokimeni ja Juhlan kontakki, joka painottaa Jumalansynnyttäjän roolia ihmiskunnan puolustajana ja esirukoilijana. Iikossi on kontakkia ja sen sanomaa laajentava lisäveisu, joka tässä muuntelee Juhlan troparin sävelaiheita.

Juhlan eksapostilario löytyy arkkipiispa Hermanin toimittamista veisuista Aamuruskouluksi nimettynä. Sävyltään ja suosioltaan se rinnastuu saman ikäiseen Juhlan tropariin. Suuri ylistysveisu on laaja ja moniaineksinen päätösnumero, jonka erilaisia tekstejä Ruottinen demonstroi mm. itämaiselta tuoksuvalta modaliikalla, sooloja värittäville pohjaäänillä, sekä bysanttilaisilla elementeillä, joita hyödynsi myös Einojuhani Rautavaara Vigiliassaan (1971). Kappale kuvastaa hyvin Ruottisen pyrkimystä pan-ortodoksiseen ajattelutapaan.

Arkkipiispa Hermanin kirjoitus tiivistää Uspenie-juhlan merkityksen ortodokseille: *Kirkko ylistää Jumalansynnyttäjää kerubeja kunnioitettavammaksi ja serafeja verrattomasti jalommaksi, joka istuu nyt kuningattarena Jumalan*

The words "From my youth do many passions war against me" cause a modernist flutter in the music, agitated melodic lines and rasping chords. Illustrating the vigil theme are the Prokeimenon and Kontakion of the Feast emphasising the role of the Mother of God as the guardian and intercessor of mankind. The Oikos is a hymn enlarging on the Kontakion and its message and here varies the musical motifs of the Apolytikion of the Feast.

The Exapostilarion text appears among the hymns edited by Herman named as Aamuruskolaulu, used by the composer. In its melody and popularity, it is akin to the Apolytikion of the Feast dating from the same period. The vigil ends with the Great Doxology drawing on a wealth of different sources underlined by, for example, modal figures redolent of the Orient, drones coloured with solos, and Byzantine elements such as were also used by Eino-Juhani Rautavaara in his All-Night Vigil of 1971, and it well reflects Ruottinen's striving towards a pan-Orthodox way of thinking.

The words of Archbishop Herman summarise the meaning to the Orthodox community of the Dormition All-Night Vigil:

The Church praises the Mother of God as more venerable than the cherubim and incomparably nobler than the seraphim, now seated as the queen at the right hand of the Son of God and, having taken mankind into her care intercedes for it before God. Thanks to the Dormition of the Mother of God, the Church also teaches us that death is not the loss of our existence; it is merely the transition from earth to heaven, from the transient and disappearance to life eternal.

Antti Häyrynen

English translation Susan Sinisalo

Pojan oikealla puolella ja otettuaan huolenpitoonsa ihmiskunnan rukoilee sen puolesta Jumalan edessä. Jumalanäidin kuolonuneen nukkumisen johdosta Kirkko opettaa myös meille, että kuolema ei ole meidän olemisemme häviö, vaan ainoastaan siirtyminen maasta taivaaseen, katoavasta ja häviävästä ikuiseseen kuolemattomuuteen.

Antti Häyrynen

Kamarikuoro Kampin Laulu on helsinkiläinen kamarikuoro, jonka jäsenet ovat taitavia kuorolaulun harrastajia. Vaikka Kampin Laulu ei ole laulajilleen työ, kuoro on taiteellisesti kunnianhimoinen ja pyrkii työskentelyssään ammattimaiseen laatuun. Kuoron ohjelmisto vaihtelee renessanssista aivan tuoreimpaan taidemusiikkiin pääpainon ollessa 1900- ja 2000-lukujen musiikissa. Kampin Laulu tilaa ja kantaesittää aktiivisesti uutta musiikkia, ja kantaesityksiä on kertynyt kuoron historian aikana jo kymmeniä. Perustamisestaan lähtien Kampin Laulu on menestynyt eurooppalaisissa kuorokilpailuissa: mm. voitto Corkin kansainvälisessä kilpailussa ja Béla Bártok -kilpailussa ja palkintosijoitukset Harald Andersen -kamarikuorokilpailussa ja Tallinnan kuorokilpailussa. Kuoron taiteellisena johtajana toimii kuoronjohtaja Saara Aittakumpu.

Chamber Choir Kampin Laulu

The Chamber Choir Kampin Laulu is a group of highly-skilled Helsinki singers who, despite being amateurs, have an ambitious artistic mission and aim at performances of a professional standard. The emphasis in its repertoire, which ranges from the Renaissance to the present day, is on music of the 20th and 21st centuries. The choir actively commissions new music and has already premiered dozens of works in the course of its history. Examples of its success in European competitions include first prize in the Cork International Choral Festival in Ireland and the Béla Bartók International Choir Competition in Hungary, and prizes in the Harald Andersén Chamber Choir Competition in Finland and the Tallinn International Choir Festival in Estonia. The choir's conductor and Artistic Director is Saara Aittakumpu.

Saara Aittakumpu

In addition to acting as Artistic Director of the Chamber Choir Kampin Laulu, Saara Aittakumpu is a full-time lecturer in choral conducting at the Sibelius Academy of the University of the Arts Helsinki. She has held the position of Artistic Director of the Polytech Choir (PK) for ten years and the Kaari Ensemble formed by her (2008–2022). A keen commissioner of new music, she has conducted dozens of premieres and has prepared choirs for major orchestral productions both in Finland and abroad (such as the BBC Proms). Her distinctions include the prize for best conductor at the Baltic Sea Choral Competition (Latvia, 2019) and the 5th Anton Bruckner Choral Competition (Austria, 2015). The Finnish Choral Conductors' Association named Saara Aittakumpu Conductor of the Year in 2018.

Saara Aittakumpu

Kuoronjohtaja Saara Aittakumpu toimii kuoronjohdon lehtorina Taideyliopiston Sibelius-Akatemian Kuopion yksikössä sekä Kamarikuoro Kampin Laulun taiteellisena johtajana. Aiemmin hän on johtanut mm. Polyteknikkojen Kuoroa (2013–2023) ja perustamaansa Kaari-ensemblea (2008–2022). Saara Aittakumpu tilaa kuoroineen ahkerasti uutta musiikkia, ja hän on johtanut kymmeniä kantaesityksiä. Hän on myös toiminut kuoron valmentajana merkittävien orkesterien produktioissa niin kotimaassa kuin ulkomaillakin, mm. BBC Proms -festivaalilla.

Aittakumpu on valmistunut musiikin maisteriksi Sibelius-Akatemian orkesterin- ja kuoronjohdon koulutusohjelmasta. Hänet on palkittu parhaana kuoronjohtajana kansainvälisissä kuorokilpailuissa (Baltic Sea Choral Competition, Latvia 2019 ja 5th Int. Anton Bruckner Choral Competiton 2015, Itävalta). Suomen kuoronjohtajayhdistys valitsi Aittakummun Vuoden kuoronjohtajaksi 2018.

Recorded at Karjalohja Church on January 12–14, 2024

Recording, editing & mastering Markku Veijonsuo / Varistoteles Studiot

Producer Jukka Jokitalo

Liturgical terminology Maria Takala-Roszczenko

Cover icon Vivi Ruottinen:

Jumansynnyttäjän kuolonuneen nukkuminen (The Dormition of the Theotokos)

Graphic design Petri Nuutinen

Executive producer Petri Mäkiharju

Sulasol on julkaissut koko teoksen nuotin (S 2962) Sulasol has published the full score of the vigil.

The All-Night Vigil **USPENIE** Kokoöinen vigilia

I EHTOOPALVELUS • VESPERS

- [1] **Alkupsalmi** (Psalm 104, Bless the Lord, O my soul) 2:38
- [2] **3. avuksihuutostikiira** (3rd Sticheron at Lord, I Call) 2:10
- [3] **Dogmistikiira** (Sticheron Dogmatikon) 1:31
- [4] **Ehtooveisu** (O Gladsome Light) 2:30
- [5] **1. parimia** (1st Reading, from Genesis 28: 10–17) 4:25
- [6] **4. litaniastikiira** (4th Sticheron at the Lity) 1:51
- [7] **1. virrelmästikiira** (1st Sticheron at the Aposticha) 1:42
- [8] **Tropari: Oi Jumalansynnyttjä** (Apolytikion, In Giving Birth, O Theotokos) 1:54

II AAMUPALVELUS • MATINS

- [9] **3. troparivariaatio: Jumala on Herra** (God is the Lord, 3rd variation) 1:17
- [10] **4. troparivariaatio: Jumala on Herra** (God is the Lord, 4th variation) 1:34
- [11] **Tropari: Oi Jumalansynnyttjä** (Apolytikion, In Giving Birth, O Theotokos) 2:16
- [12] **Polyeleopsalmi** (Polyeleos, Praise the Name of the Lord) 3:38
- [13] **Pieni ylistysveisu** (Megalynarion, We Magnify Thee) 3:26
- [14] **Monet himot** (Antiphon at the Anabathmoi, From My Youth) 3:04
- [15] **Prokimeni** (Prokeimenon, Psalm 45: 18) 1:15
- [16] **Stikiira evankeliumin jälkeen** (Sticheron after the Gospel) 2:25
- [17] **Kontakki** (Kontakion, Neither the Tomb Nor Death Had Power) 1:04
- [18] **Iikossi** (Oikos, Set a Rampart about my Mind) 2:21
- [19] **Aamuruskolaulu** (Exapostilarion, O Apostles) 1:48
- [20] **Kiitosstikiiroiden doksastikon** (Doxastikon at the Praises) 2:47

Suuri ylistysveisu (Great Doxology)

- [21] **I Enkelten hymni** (Angelic Hymn) 4:30
- [22] **II Valikoidut jakeet Psalmien kirjasta** (Selected Verses from the Psalter) 4:27
- [23] **III Trishagion** 2:41